

Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België inzake de uitwisseling en wederzijdse bescherming van gerubriceerde gegevens; Brussel, 5 november 2019 (Trb. 2019, 169 en Trb. 2020, 110)

TOELICHTENDE NOTA

Algemeen

Door middel van dit Verdrag verzekeren Nederland en België zich ervan dat nationale gerubriceerde gegevens die onderling worden uitgewisseld in beide landen een vergelijkbaar niveau van beveiliging ontvangen. Naast maatregelen voor de beveiliging van gerubriceerde gegevens valt daaronder tevens de strafbaarstelling in het geval van compromittering van gerubriceerde gegevens.

Het Verdrag maakt de uitwisseling van gerubriceerde gegevens mogelijk, maar verplicht beide landen daar niet toe. Het is telkens de eigenstandige afweging van de respectieve overheden om gerubriceerde gegevens al dan niet uit te wisselen. Deze uitwisseling kan plaatsvinden tussen overheden onderling, of tussen overheid en bedrijfsleven, wanneer de overheid een gerubriceerde opdracht verleent aan een bedrijf in het andere land. Dit Verdrag biedt Nederlandse bedrijven daarmee de mogelijkheid om opdrachten voor België uit te voeren waarvoor toegang tot Belgische gerubriceerde gegevens nodig is en vice versa.

Vanwege de nauwe banden tussen Nederland en België biedt dit Verdrag waarborgen voor samenwerking in het geval dat gerubriceerde gegevens moeten worden uitgewisseld. Dit is aan de orde op onder meer militair gebied en in de vitale sectoren, waaronder de nucleaire sector en de burgerluchtvaart.

Tijdens de onderhandelingen hebben vertegenwoordigers van de overheden van beide landen schriftelijk en in een gezamenlijke sessie informatie uitgewisseld over de respectieve nationale wet- en regelgeving voor de bescherming van gerubriceerde gegevens en de implementatie daarvan. Vervolgens is op basis daarvan de verdragstekst afgerond, die aansluit bij de wet- en regelgeving en de uitvoeringspraktijk in de beide landen.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Het Verdrag strekt ertoe de beveiliging van nationale gerubriceerde gegevens die worden uitgewisseld tussen Nederland en België te waarborgen. Het Verdrag regelt dat de informatie die onderling wordt uitgewisseld in beide landen een vergelijkbaar niveau van beveiliging krijgt. In het Verdrag zijn de veiligheidsprocedures en regelingen voor de beveiliging vastgelegd.

Artikel 2

Artikel 2 bevat de omschrijvingen van enkele in het Verdrag voorkomende, voor beveiligingsverdragen gebruikelijke, begrippen. De definitie van het Koninkrijk der Nederlanden verduidelijkt de gelding van het Verdrag voor het Europese en het Caribische deel van Nederland.

Artikel 3

De verantwoordelijke autoriteit voor de uitvoering van het Verdrag is in beide landen de National Security Authority (NSA), in Nederland ondergebracht bij de AIVD. De NSA is eerste aanspreekpunt voor bedrijven en overheden uit beide landen over de uitvoering van het Verdrag, ziet toe op de naleving van het Verdrag bij de eigen overheid en de bedrijven die onder haar jurisdictie vallen en draagt zorg voor de uitvoering van onderzoek ten behoeve van veiligheidsmachtigingen voor personen en/of bedrijfslocaties.

Artikel 4

In dit artikel is een vergelijkingstabel opgenomen met de rubriceringsniveaus van de twee landen. De tabel geeft de equivalentie weer tussen de rubriceringsniveaus die Nederland en België hanteren. Gerubriceerde informatie die Nederland ontvangt van België zal worden beveiligd volgens de maatregelen zoals die in Nederland gelden voor het equivalente nationale rubriceringsniveau. Vice versa geldt hetzelfde.

In de Nederlandse rubriceringen is een onderscheid te maken tussen ‘staatsgeheimen’ (Stg. Confidentieel, Stg. Geheim en Stg. Zeer Geheim) en andere ‘bijzondere informatie’, te weten Departementaal Vertrouwelijke gegevens. Deze rubriceringen worden geregeld door het Besluit Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst Bijzondere Informatie 2013 (VIRBI 2013). Staatsgeheime gegevens raken aan de vitale belangen van de Staat of diens bondgenoten, Departementaal Vertrouwelijke gegevens aan de belangen van één of meerdere ministeries. In Nederland vallen zowel ‘staatsgeheimen’ als ‘bijzondere informatie’ onder het toepassingsbereik van het Wetboek van Strafrecht. In België krijgen gegevens de rubricering BEPERKTE VERSPREIDING, wanneer men de verspreiding wil beperken tot de personen die bevoegd zijn om er kennis van te nemen. Aan deze beperking heeft België echter geen juridische gevolgen verbonden voorzien door de wet. Deze gegevens krijgen wel een vergelijkbaar beschermingsniveau als gegevens van het niveau DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJK in Nederland. Daarom is de gelijkstelling van deze niveaus in een voetnoot opgenomen en niet in de equivalentietabel. Het gelijkstellen van gerubriceerde gegevens van beide landen betekent dat Belgische gerubriceerde gegevens onder de bescherming vallen die ook aan Nederlandse gerubriceerde gegevens wordt gegeven. Onderdeel daarvan is de strafbaarstelling van het opzettelijk verstrekken of beschikbaar stellen van gerubriceerde gegevens aan een ongeautoriseerde persoon of lichaam (opgenomen in artikel 98 en artikel 272 van het Wetboek van Strafrecht).

Artikel 5

Het eerste lid gaat in op de vereisten voor toegang tot staatsgeheime gegevens. Anders dan bij Departementaal Vertrouwelijke gegevens is voor toegang tot staatsgeheime gegevens een persoonlijke veiligheidsmachtiging vereist. Deze screening vindt in Nederland plaats op basis van de Wet Veiligheidsonderzoeken. Het tweede en derde lid gaat in op de gevolgen voor toegang tot staatsgeheime gegevens verbonden aan het wel of niet hebben van de Nederlandse en/of Belgische nationaliteit. Het vierde lid bepaalt dat voor Departementaal Vertrouwelijke gegevens geen veiligheidsonderzoek nodig is, maar wel need-to-know (noodzaak vanuit de functie om kennis te nemen van specifieke informatie) en voorlichting over de in acht te nemen veiligheidsmaatregelen. Dit is in lijn met het VIRBI 2013.

Artikel 6

In aansluiting op Artikel 4 wordt in dit artikel bepaald dat de gegevens door beide partijen op de juiste wijze worden gerubriceerd en dat de partijen elkaar wederzijds informeren dan wel consulteren als zij de rubricering willen wijzigen of gegevens willen delen met een derde partij.

Artikel 7

Tijdens de onderhandelingen die hebben geleid tot het Verdrag hebben beide partijen elkaar geïnformeerd over de wederzijdse wet- en regelgeving en uitvoeringspraktijk. Dit artikel voorziet in een blijvende informatie-uitwisseling over voor de andere partij relevante wijzigingen. Tevens wordt geregeld dat de partijen elkaar onderling kunnen bevragen over de geldigheid van afgegeven clearances voor personen of bedrijfslocaties. Ook zullen de partijen elkaar – in overeenstemming met de nationale wet- en regelgeving - ondersteunen bij de uitvoering van onderzoeken ten behoeve van de afgifte van voornoemde clearances, door informatie te verstrekken over personen als deze personen gedurende een deel van de onderzoeksperiode in hun land verblijf hebben gehad.

Artikel 8

Dit artikel regelt de procedures voor het gunnen van gerubriceerde opdrachten door de overheid van de ene partij aan bedrijven die vallen onder de andere partij. Voor Nederlandse bedrijven die mee willen dingen naar een gerubriceerde opdracht van de Belgische overheid zal door de Nederlandse overheid onderzoek worden uitgevoerd ten behoeve van veiligheidsmachtigingen voor personeel en bedrijfslocaties en zal tijdens de uitoefening van de gerubriceerde opdracht periodiek toezicht worden gehouden bij deze bedrijven. Deze procedure komt op hoofdlijnen overeen met de gehanteerde procedures voor gerubriceerde opdrachten van internationale organisaties, namelijk de EU, NAVO en ESA.

Het eerste lid van dit artikel bepaalt dat bedrijven die onder de jurisdictie vallen van de ene partij en een gerubriceerde opdracht willen gunnen aan een bedrijf werkzaam onder de jurisdictie van de andere partij, eerst een schriftelijke bevestiging dienen te verkrijgen dat die andere partij over de benodigde veiligheidsmachtiging beschikt. Als het bedrijf niet over deze veiligheidsmachtiging beschikt, moet hij deze aanvragen bij de verantwoordelijke autoriteit.

Artikel 9

Dit artikel bepaalt dat gerubriceerde gegevens mogen worden uitgewisseld zoals bepaald in nationale wet- en regelgeving. Voor zover het gaat om gerubriceerde gegevens die met encryptie beveiligd zijn is vooraf wederzijds akkoord nodig van de beide NSA's over de toe te passen procedure. Ter bescherming van de nationaal gehanteerde cryptografische middelen voor de beveiliging van gerubriceerde gegevens zullen specifieke cryptografische middelen gebruikt worden voor de onderlinge uitwisseling tussen beide landen. Hierover zullen, indien opportuun, specifieke afspraken worden gemaakt.

Artikel 11

Dit artikel sluit aan op artikel 8 omdat het is bedoeld voor medewerkers van bedrijven. Wanneer een medewerker van een Nederlands bedrijf in de uitvoering van een gerubriceerde opdracht de Belgische overheid of een Belgisch bedrijf wil bezoeken waarbij toegang tot gerubriceerde gegevens nodig is, wordt via de in dit artikel beschreven procedure bij de Nederlandse NSA nagegaan of de betrokkene op dat moment over een geldige veiligheidsmachtiging beschikt. Dit wordt gemeld aan de Belgische NSA voorafgaand aan het bezoek en geldt als voorwaarde voor toegang tot de gerubriceerde gegevens. Deze procedure geldt tevens vice versa.

Artikel 15

In dit artikel is bepaald dat internationale afspraken die specifieke handelingen regelen prevaleren. Te denken valt aan specifieke verdragen met betrekking tot internationale organisaties, zoals de EU¹ en de NAVO², voor de onderlinge uitwisseling van gerubriceerde gegevens. Dit Verdrag heeft alleen betrekking op de uitwisseling van nationale gerubriceerde gegevens tussen Nederland en België.

¹ Overeenkomst tussen de lidstaten van de Europese Unie, in het kader van de Raad bijeen, betreffende de bescherming van in het belang van de Europese Unie uitgewisselde gerubriceerde informatie (2011/C 202/05)

² Verdrag tussen de Partijen bij het Noord-Atlantisch Verdrag inzake de beveiliging van gegevens, Brussel, 06-03-1997 (Trb. 1998, 187)

Artikel 16

Volgens dit artikel zijn de beveiligingsautoriteiten bevoegd om, indien daar aanleiding toe bestaat, verdere afspraken te maken ter uitvoering van het Verdrag. Een voorbeeld is het gebruik van cryptografische middelen voor de digitale uitwisseling van gerubriceerde gegevens, zoals bedoeld in artikel 9.

Artikel 17

Dit artikel bevat de gebruikelijke slotbepalingen. Daarnaast is in lid 4 een overgangsregeling opgenomen voor het geval het Verdrag beëindigd wordt. De gerubriceerde gegevens die op het moment van beëindiging onder de reikwijdte van het Verdrag vallen, zullen de bescherming van het Verdrag behouden zolang ze de onder het Verdrag verkregen classificatie behouden.

Bijlage I

In Bijlage I staan de bevoegde veiligheidsautoriteiten voor Nederland en België opgenomen. De bevoegde veiligheidsautoriteit voor de uitvoering van het Verdrag is in beide landen de daartoe aangewezen NSA.

De Bijlage vormt een geïntegreerd onderdeel van het verdrag en is aan te merken als zijnde van uitvoerende aard. Verdragen tot wijziging van de Bijlage behoeven, ingevolge artikel 7, onderdeel f van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen, geen parlementaire goedkeuring, tenzij de Staten-Generaal zich thans het recht tot goedkeuring terzake voorbehouden.

Een ieder verbindende bepalingen

Het Verdrag bevat naar het oordeel van de regering enkele eenieder verbindende bepalingen in de zin van artikel 93 en 94 Grondwet die aan rechtssubjecten rechtstreeks rechten toekennen of plichten opleggen. Het gaat hierbij om artikel 8, eerste lid, en artikel 11, in verband met de positie van bedrijven aan of door wie die gerubriceerde opdrachten zijn verleend of waaraan men opdrachten wil gunnen.

Koninkrijkspositie

Het Verdrag zal, wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft, alleen voor het Europese en het Caribische deel van Nederland gelden. Dit is in lijn met de andere bilaterale beveiligingsverdragen die Nederland heeft gesloten (laatstelijk met Duitsland, Trb. 2001, 100). Dit maakt het mogelijk voor bedrijven in het Caribische deel van Nederland om gerubriceerde opdrachten voor de Belgische overheid uit te voeren en maakt het tevens mogelijk om informatie die door de Belgische overheid wordt gedeeld met overheidsinstanties in het Caribische deel van Nederland te delen.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

De minister van Defensie,

De minister van Buitenlandse Zaken,